

Samenvoeging Schin op Geul en Strucht

In ons periodiek nummer 35 van mei 2009 schreef Frans Vanmeulebrouk een artikel over de laatste jaren van de gemeente Schin op Geul (1937-1940). Hij beschrijft daarin de aanloop naar de samenvoeging met Valkenburg en put daarbij uit de notulen van vergaderingen van B&W en raadsvergaderingen. Concluderend mag je stellen dat na enig verzet de herindelingssoepeltjes verliep.

Tumultueuzer ging het toe bij de samenvoeging van Schin op Geul en Strucht in 1878. Leon Pluymaekers heeft hierover een artikel geplaatst in Nieuwsblad "Het Land van Valkenburg" van vrijdag 4 augustus 1978. Met enkele aanpassingen nemen we dit artikel over en kunt u nog eens genieten van alle sentimenten die rond deze samenvoeging oplichtten.

De aanleiding

Op 8 augustus 1878 werd het 300 inwoners tellende Strucht gevoegd bij het bijna 450 inwoners tellende Schin op Geulle. Pas in 1896 werd deze naam officieel veranderd in Schin op Geul. De aanloop naar de samenvoeging duurde bijna een kwart eeuw.

Natuurlijk voelde men aan dat Schin op Geul en Strucht gunstig gelegen waren om samen te voegen, maar er waren andere beweegredenen die dat niet zo eenvoudig maakten. Voor een bedrag van f 6387,02 had men samen een school gebouwd waarin tevens de onderwijzerswoning, gemeentehuis en 'spuithok' (brandweer) waren ondergebracht. In 1870 was de bouw hiervan gerealiseerd.

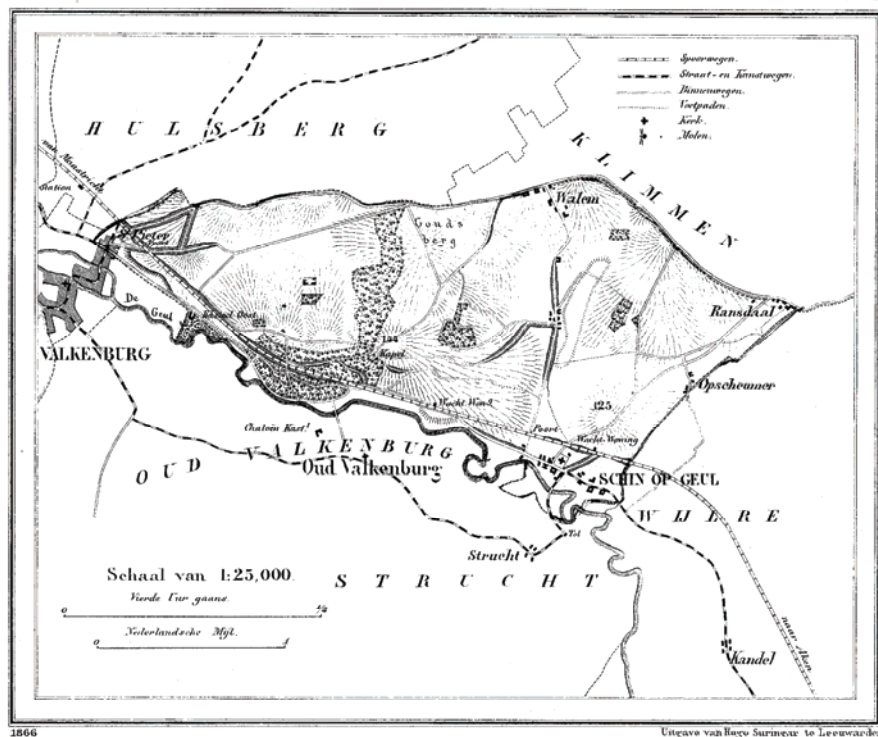
In oude dossiers ligt nog een krabbeltje, waarin uitgerekend werd dat de 437 inwoners die Schin op Geul in 1869 telde, ongeveer 3/5 vormden van het totale aantal inwoners (Strucht had er 313). De Struchtenaren

vreesden dat ze, ondanks een geringer aantal inwoners, de helft van de kosten zouden moeten gaan betalen en wensten een lastenverlaging op basis van $\frac{3}{5}$ en $\frac{2}{5}$. Maar dat zou gescheiden administraties binnen één gemeente tot gevolg hebben.

Dan waren er de andere bezittingen met renten en pachten. En de armenzorg, waarvan men vreesde dat de behoeftigen van Strucht tekort zou worden gedaan ten voordele van de behoeftigen van Schin op Geul.

PROVINCIE LIMBURG.

GEMEENTE SCHIN OP GEUL.

1866

Uitgave van Hugo Surinckx te Leuwarden

387 Bunders. 450 Inwoners.

Gemeente Schin op Geul vóór de samenvoeging

Eigenbelang...

Dat lag allemaal erg kwetsbaar. De grotere gemeente Schin op Geul bezat slechts enkele percelen weiland en schaapsweide, tot een gezamenlijke grootte van 76 aren, die aan de gemeente niets opbrachten omdat ze zonder enige betaling door de ingezetenen gebruikt mochten worden voor het weiden van de schapen en het planten van bomen. De kleinere gemeente Strucht daarentegen bezat vele percelen wei- en bouwland en schaapsweide, gezamenlijk groot 16 hectaren, 71 aren en 30 centiare, die volgens het kadaster een belastbaar inkomen van f 266,56 hadden. Daar moet men niet te min over denken in een tijd dat de totale gemeentebegroting sloot met ruim 3200 gulden aan inkomsten en ruim 2500 gulden aan uitgaven.

Daarnaast was er de vraag over de jaarwedden van de burgemeester, de secretaris, de veldwachter en de ontvanger. Wie moest die betalen? En wie stelde hun salarissen vast? Zou Strucht niet het kind van de rekening worden, vroeg men zich af.

Maar burgemeester Maessen van Strucht (én Schin op Geul) zag dat niet zo. Hij meende te mogen stellen dat men zich in Strucht slechts tegen vereniging van beide gemeenten verzette *“uit eigen baat en vrees het een of ander postje van Wethouder, Ontvanger of Veldwachter soms te moeten vaarwel zeggen...”*.

Vanaf 1854

Reeds in het jaar 1854 waren er pogingen gedaan om te komen tot een vereniging van de gemeenten Schin op Geul en Strucht. De gemeenteraad van Strucht nam in dat jaar een raadsbesluit, waarin men diverse voorwaarden stelde. Die voorwaarden waren onder andere dat ieder van beide gemeenten haar eigen inkomsten en uitgaven zou blijven beheren, dat de gezamenlijke inkomsten en uitgaven voor 2/5 voor rekening van Strucht en voor 3/5 voor rekening van Schin op Geul zouden komen, dat Schin op Geul in de toekomst alle reparaties en bouwwerkzaamheden aan de brug over de Geul voor haar rekening zou nemen en dat Strucht altijd verte-

genwoordigd zou worden door de *“kleinste helft van raadsleden, door de stemgerechtigden daarbij uit inwoonders dezer gemeente te kiezen, daaronder begrepen een wethouder”*. Dit voorstel heeft in 1854 geen verder gevolg gehad.

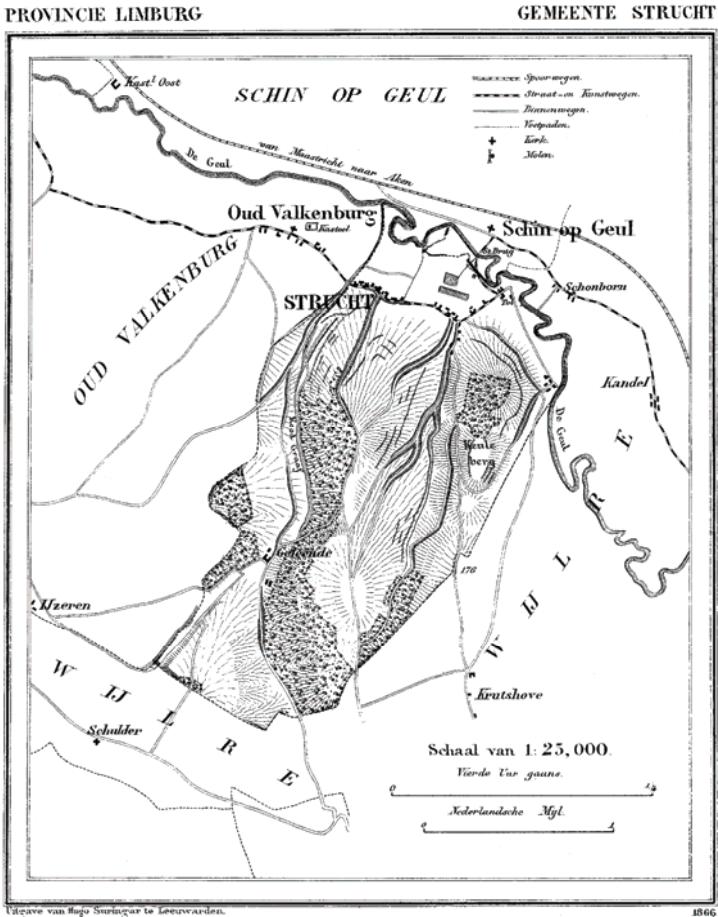
Maar toen in augustus 1865 de “kommissaris des konings” in het hertogdom Limburg een administratief bezoek aan beide gemeenten bracht, bleek hem dat diverse leden van de gemeenteraad van Schin op Geul en Strucht niet ongenegen waren hun medewerking te verlenen aan een samenvoeging van de gemeenten, echter wéér: mits de afzonderlijke bezittingen en lasten behouden zouden blijven, dus toch met gesplitste inkomsten en uitgaven. Dat werd het begin van een nieuw initiatief zijdens het College van Gedeputeerde Staten om de samenvoeging te bewerkstelligen.

Vergadering verlaten

Nu hadden de beide gemeenten dezelfde burgemeester, namelijk H. Maessen. Hij was voorstander van de samenvoeging en riep de gemeenteraad van Strucht meteen op 10 september 1865 op om de zaak te bespreken. Tevergeefs, want terwijl de raadsleden Frans Joseph Smeets en Pieter Joseph Smeets voorstander waren, veranderde raadslid Jan Willem Keutjens van mening en weigerde evenals de raadsleden A. Linckens (oud-burgemeester), C. Kuijpers (wethouder) en J.W. Coenjaerts een goedkeurend advies met betrekking tot de gemeentelijke samenvoeging te ondertekenen. Deze vier personen verlieten de vergadering voordat ze gesloten was, dus kon men geen beslissing nemen. Zij gaven te kennen nooit en te nimmer hun toestemming aan het verzoekschrift te verlenen.

Nog geen jaar later verklaarde de gemeenteraad van Schin op Geul zich eenstemmig vóór de samenvoeging van de beide gemeenten. Dus ging er opnieuw een schrijven vanuit Maastricht naar Strucht om de gemeenteraad te horen. Inmiddels was burgemeester Damoiseaux van Schin op Geul ook burgemeester van Strucht, maar ook hij kon niets anders mededelen, als dat *“de zes leden van de Struchtse gemeenteraad wensten dat de gemeente Strucht onvereenigd bleef omdat de financiële toestand van*

deze gemeente een samenvoeging niet nodig had en deze vereeniging jaarlijks niet het minste voordeel zou kunnen opleveren, maar wel op den duur groot onbesproken nadeel”.

303 Bunders. 350 Inwoners.

Gemeente Strucht vóór de samenvoeging

Dat nadeel zag men vooral door het vermoeden dat de jaarwedden aan burgemeester, wethouders, secretaris, ontvanger, veldwachter enzovoorts *“uitsluitend door de inwoners der gemeente Schin op Geul zullen genoten worden”*.

Deze functionarissen werden gekozen door een gemeenteraad van zes personen, die op haar beurt benoemd werd door soms (in 1865) ...zes kiesgerechtigden. Kiesrecht hing namelijk samen met belasting betalen en belasting betalen met bezit.

Vrees

Zo bleef deze kwestie maar sleuren, ondanks het standpunt van het College van Gedeputeerde Staten en ondanks de mening van de minister van Staat en van Binnenlandse Zaken. Volgens degenen die in Strucht de dienst uitmaakten – zoals gezegd waren dat soms zes, ook wel eens vijftien inwoners – was in hun gemeente *“alles ten beste tot gemak van iedere inwoner en tot bewaking en beveliging van ieders regten”* geregeld. De gemeentesecretaris woonde weliswaar niet binnen de gemeente *“doch slechts vier minuten van de kom verwijderd”* en was *“bijna dagelijks en soms meermalen en vooral in voordoende omstandigheden in de gemeente aanwezig. De veldwachter insgelijks in de kom der gemeente woonachtig”* ... *“die onmiddellijk waarheen zijne ambtspligten roepen, aanwezig is en zich laat verschijnen, doch ingeval deze gemeente met de gemeente Schin op Geul vereenigd werd, dan kon wellicht het geval zijn dat vooreerst een persoon tot secretaris benoemd werd, die verre buiten de gemeente woonachtig was zoo als te Schin op Geul thans plaats heeft, waardoor welligt bij het een of ander vergissingen en omissies kunnen plaats hebben, hetzij vooral bij het doen van aangiften van geboorten, sterften enz.”* ok vreesde men in Strucht dat *“een persoon tot Veldwachter benoemd werd die bij dit of dat uiteinde der gemeente Schin op Geul een der gehuchten Sint Pieter, Walem of Ransdaal, zoo als in vroegere jaren, toen voor beide gemeenten slechts één Veldwachter bestond, die in het gehucht Ransdaal woonde, kwam te wonen wijl zich in het dorp Schin op Geul soms geen daartoe geschikt persoon zoude voordoene of wel te vinden zijn en alsdan bij voor-*

doende dringende omstandigheden niet ter benoodigde plaatsen in deze gemeente aanwezig is en zelfs zijn persoon niet te vinden zoude zijn en vervolgens de ingezetenen 3 à 4 maal meer schade kunnen berekenen dan hij thans voor jaarwedde geniet en daarenboven zoude de ingezetenen om beide gemelde reden aan groote looperijen en tijdverzuim en zelfs aan grove verteringen onderworpen worden”.

Tegenargumenten

Argumenten die in tegengestelde richting moesten werken voerden de Gedeputeerde Staten aan in weer een nieuwe “missive” aan de minister: het geringe aantal inwoners van de beide gemeenten; het feit dat beide gemeenten één kerkelijke parochie vormden; dat zij gemeenschappelijk hun lager onderwijsproblemen hadden geregeld, maar dat er rond de bouwkosten onenigheid was gerezen, die volgens Gedeputeerde Staten opgelost konden worden in geval van een samenvoeging van beide gemeenten; dat zij samen een onderwijzerswoning hadden gebouwd; en in het schoolgebouw in Schin op Geul tevens voor een gedeelte het raadhuis was gevestigd terwijl een zodanig huis in Strucht ontbrak.

De vereniging van de gemeenten Schin op Geul en Strucht ontleende in die dagen, zoals Gedeputeerde Staten onderkenden, *“eenige opportuniteit aan de omstandigheid dat het burgemeester Ambt van beide gemeenten nu nog in eene hand is.”*

Maar zoals Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bij een soortgelijk geval reeds in hun jaarverslag van 1854 vermeld hadden, diende in beginsel eerst dan tot vereniging van gemeenten te worden overgegaan wanneer de gemeenten zelf er genoeg mee namen.

In datzelfde jaar 1854 had de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken te kennen gegeven dat een aanvang zou kunnen worden gemaakt met het verenigen van die gemeenten, welke geen vijftien kiezers voor de gemeenteraad telden. In 1870 had Strucht er slechts twaalf, zodat Gedeputeerde Staten van Limburg de minister vroegen: *“Mogt Uwe Excellentie niettegenstaande de ongeneigheid van de meerderheid der raadsleden van Strucht, met ons van meening zijn dat er alleszins termen bestaan om aan*

het verlangen der adressanten en van de gemeente Schin op Geulle gunstig gevolg te geven, dan verklaren wij ons bereid om, overeenkomstig het bepaalde bij art. 129 der gemeentewet, de wijze en voorwaarden der vereeniging voor te bereiden."

Nog niet

De minister verklaarde zich voorstander van de samenvoeging van de beide gemeenten, alhoewel hij bezwaren had tegen een gedeelde gemeentelijke administratie. In 1872 kwam een wetsontwerp in concept gereed.

In een nota die ambtshalve aan Gedeputeerde Staten van Limburg werd uitgebracht, kwam de verslaggever wat dit onderwerp aanging evenwel tot de bevinding: *"Geeft de Minister dit laatste niet toe, dan zal die gewenschte vereeniging welligt niet tot stand komen."* En zo was het vooralsnog...

"Schin en Strucht"

Maar in oktober 1877, na de vergadering van 10 oktober, kon burgemeester J.M. Maessen van Strucht de Gedeputeerde Staten dan toch meedelen dat de Struchtse gemeenteraad zich bereidwillig had verklaard om haar gemeente met de gemeente Schin op Geul te verenigen, mits... En toen kwamen de oude punten weer ter tafel. De onderwerpen rond de bezittingen van de gemeente Strucht, de armenzorg, het onderhoud van de kunstwerken over de Geul, de kerk, de pastoorswoning, het schoollokaal, het gemeentegebouw enzovoorts. Zelfs stelden de Struchtenaren de eis dat de jaarwedden van de gemeentelijke functionarissen niet méér mochten bedragen dan 100 gulden voor de burgemeester, 12 gulden voor de wethouders, 36 gulden als presentiegeld voor de raadsleden (in 1853 bedroeg het presentiegeld voor de raadsleden in Strucht 10 cent per vergadering), 120 gulden voor de secretaris, 50 gulden voor de gemeenteontvanger en 120 gulden voor de veldwachter. Bovendien zou de nieuwe gemeente de naam moeten krijgen "Schin en Strucht".

Onmiddellijk kwam ook de gemeenteraad van Schin op Geul opnieuw in vergadering bijeen en andermaal had daarvan geen enkel raadslid bezwaar tegen de samenvoeging met Strucht. Men kwam tot de conclusie dat zelfs na deze samenvoeging de twee gemeenten voor wat het aantal inwoners betrof, nog steeds tot één van de kleine gemeenten van de provincie zou horen. Men was het in Schin op Geul met de Struchtenaren eens, dat de financiële toestand van de twee gemeenten *“welken werkelijk verschilt”*, bij samenvoeging voor elk afzonderlijk diende te worden beheerd.

Intriges

Uit een vertrouwelijke brief van burgemeester Maessen van Schin op Geul, gedateerd 18 december 1877 en gericht aan het college van Gedeputeerde Staten, komt duidelijk tot uitdrukking dat er heel wat stemming werd gemaakt tegen de nu duidelijk naderende samenvoeging van de gemeenten Schin op Geul en Strucht.

“Eenige dagen vóór de verkiezing der Commissie ingevolge art. 131 der gemeentewet, heeft wethouder Jacobs met een paar andere personen zijner familie benevens den veldwachter Mathij, door allerhande intriges verschillende kiezers omgehaald voor hunne lijst van kandidaten te stemmen. En daar zulks op den dag der verkiezing eerst kenbaar werd, gelukte het hun inderdaad, op een paar uitzonderingen na, hun plan door te drijven en mannen te doen benoemen die daar volstrekt niet thuis behoorden, maar met een vooraf gesmeed plan te voorschijn zouden komen, niet om het goede te bevorderen, maar het te doen mislukken.

Uit de verslagen van het verhandelde in den raad en bij de commissie op gisteren blijkt zulks ook ten overvloed en de geopperde bezwaren zijn allen van dien aard dat, mijn inziens, daarvan weinig of geen notitie dient genomen te worden, te meer nog, daar het bekend is dit alles voort te komen uit eigen baat en vrees het een of ander postje van Wethouder, Ontvanger of Veldwachter soms te moeten vaarwel zeggen.

Dit mijn schrijven diene niet met het oogmerk op deze of genen een blaam te werpen, maar alleen ter wille van de goede zaak en om trachten te beletten dat arglistige handelingen deze niet zouden benadeelen.”

Wet van 8-8-1878

Aan deze hele voorgeschiedenis kwam tenslotte een einde toen de “Wet van den 8sten Augustus 1878, tot vereeniging der gemeenten Schin op Geul en Strucht” van kracht werd. De nieuwe gemeente zou de naam “Schin op Geul” krijgen, de inkomsten uit de beide voormalige gemeenten zouden echter gescheiden blijven. De nieuwe gemeente zou per 1 januari 1879 een feit worden.

Derhalve vond op 3 september de laatste wethoudersverkiezing in Strucht plaats, waarbij J.L. Linckens werd herkozen. Op 27 december van dat jaar was de laatste raadsvergadering, die werd bijgewoond door burgemeester, tevens raadslid, J.M. Maessen, de wethouders F.J. Smeets en J.L. Linckens, en de raadsleden J.M. Cruijen en J. Schillings. Afwezig waren de raadsleden C.J. Kerckhoffs en A. Smeets.

De nieuwe gemeente Schin op Geul zou ongeveer 52 jaren bestaan. Zij werd in 1940 samengevoegd met de gemeenten Valkenburg, Oud-Valkenburg en Houthem en delen van de gemeenten Berg en Terblijt en Hulsberg, tezamen vormende de gemeente Valkenburg-Houthem.

Op de volgende pagina's de afkondiging van de samenvoeging tussen Schin op Geul en Strucht in het Staatsblad.

STAATSBLAD

VAN HET

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

(N°. 112.) **WET** van den 8sten Augustus 1878, tot
vereeniging der gemeenten *Schin op Geul*
en *Strucht*.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER
NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN
LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te
weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wensche-
lijk is, de gemeenten *Schin op Geul* en *Strucht* te vereenigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met
gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en
verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De gemeenten *Schin op Geul* en *Strucht* worden vereenigd.
De nieuwe gemeente draagt den naam van *Schin op Geul*.

Artikel 2.

Met uitzondering van de inkomsten en lasten welke door den
raad onder Onze goedkeuring, de Gedeputeerde Staten van *Lim-
burg* gehoord, tot de huishouding der nieuwe gemeente worden
gebracht, blijven de inkomsten en lasten van elk der afdeelingen

Schin op Geul en *Strucht* ten haren voor- en nadeele. Art. 217, 3de lid, der gemeentewet is hierop van toepassing.

Het te *Schin op Geul* bestaande schoollokaal met onderwijzerswoning en raadhuis blijft voor $\frac{3}{8}$ eigendom van deze afdeeling en voor $\frac{2}{8}$ eigendom der afdeeling *Strucht*.

Artikel 3.

De fondsen der in elke afdeeling aanwezige armbesturen worden afzonderlijk ten behoeve van de armen der afdeeling, waartoe zij behooren, beheerd.

Artikel 4.

De eerste keuze van leden van den raad der nieuwe gemeente geschiedt in de gemeente *Schin op Geul*, op den dag door Gedeputeerde Staten van *Limburg* te bepalen.

Het bureau van stemopneming bestaat uit den voorzitter en twee leden van den raad der gemeente *Schin op Geul*, door dezen te benoemen.

De geloofsbrieven der verkozenen worden onderzocht door den raad der gemeente *Schin op Geul*.

Artikel 5.

Het eerste derde gedeelte der leden van den raad der nieuwe gemeente treedt af met den eersten Dingsdag van September 1880, de eerste helft der wethouders met den eersten Dingsdag van September 1881.

Artikel 6.

De dag der eerste vergadering van dien raad wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Limburg*.

Op dien dag komt de vereeniging der bestaande gemeente tot stand.

Artikel 7.

Vier twaalfden van de uitkeering van het $\frac{4}{5}$ der belasting op

het personeel over het loopend dienstjaar worden aan de nieuwe gemeente uitgekeerd.

Artikel 8.

De ingezetenen der beide gemeenten worden voor het opmaken der kiezerslijsten en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad als ingezetenen der nieuwe gemeente beschouwd.

Artikel 9.

De ingezetenen der beide gemeenten, die bij het tot stand komen der vereeniging voor de eerstvolgende ligting der nationale militie zijn ingeschreven, worden op het voor de nieuwe gemeente op te maken register overgeschreven.

Gelijke overschrijving geschiedt ten aanzien van de ingezetenen, die tot de schutterij behooren.

Artikel 10.

Deze wet verbindt met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Collegien en Ambtenaren, wien het aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven op het Loo, den 8sten Augustus 1878.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

KAPPEYNE.

Uitgegeven den dertienden Augustus 1878.

De Minister van Justitie,

H. J. SMIDT.